

Dönem : 3
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 245

Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ve 3 arkadaşının, İnhisar beyiyeleri üçte birlerinin harb mâlûllerine ve şehit yetimlerine tahsis ve tevziine dair 30.5.1929 tarih ve 1485 sayılı Kanuna ek kanun teklifi (2/368) (Ankara Milletvekili M. Kemal Yılmaz'ın, İçtüzüğün 36 ncı maddesi uyarınca gündeme alınma önergesi 21.1.1971 tarihli 39 ncu Birleşimde kabul edilerek)

19 . 1 . 1971

MİLLET MECLİSİ YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

«İnhisar beyiyeleri üçte birlerinin harb mâlûllerine ve şehit yetimlerine tahsis ve tevziine dair 30.5.1929 tarihli ve 1485 sayılı Kanuna ek kanun teklifi» ni görüşmek üzere 25 Haziran 1970 tarihinde bir Geçici Komisyon teşkil edilmiş, ancak, teklif bugüne kadar Geçici Komisyonca neticelen-dirilememiştir.

Teklifin, mahiyetine ve ehemmiyetine binaen bir an önce görüşülmesini temin maksadiyle, içtüzüğün 36 ncı maddesi uyarınca gündeme alınması hususunda karar ittihazını saygularım ile arz ederim.

M. Kemal Yılmaz
Ankara Milletvekili

Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 10592

19 . 6 . 1970

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ve arkadaşlarının, inhisar beyiyeleri üçte birlerinin harb mâlûllerine ve şehit yetimlerine tahsis ve tevziine dair 30.5.1929 tarih ve 1485 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gerekli işlemin yapılmasını rica ederim.
Saygularım ile.

İbrahim Şevki Atasajın
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İnhisar beyiyeleri üçte birlerinin harb mâlûllerine ve şehit yetimlerine tahsis ve tevziine dair 30.5.1929 tarih ve 1485 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygularımızla rica ederiz.

Yiğit Köker
Ankara Senatörü

Ragıp Üner
Cumhurbaşkanıca S. Ü.

Selâhattin Özgür
Tabii Üye

GEREKÇE

5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesine 6306 sayılı Kanunla eklenen (d) fıkrası ile; «Hazarda ve fevkalâde hallerde emir veya vazife ile uçuş yapan uçucularla, hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle vazifeli olarak tayyarede bulunanlardan uçuşun havadaki ve yerdeki sebepleri ile ve yine emir ve vazife ile dalış yapan dalgıçlarla, hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle vazifeli olarak denizaltı gemisinde veya dalgıç kıtasında bulunanlardan denizaltıcılığın veya dalgıçlığın çeşitli sebep ve tesirleri ile vazife mâlûlü olan» muvazzaf ve yedek subay, astsubay, askerî memur, erbaş ve erlere, orduda vazifelendirilmiş sivil iştirakçilere ve erlikten dolayı ayhık bağlananlara «harb mâlûlü» denilmiş ve bunlara, vazife mâlûllüğü aylıkları ile birlikte «vazife mâlûllüğü zammı» ve «tütün ikramiyesi» ödenmesi kabul edilmiştir.

Bilâhara ısdar olunan 15 . 4 . 1969 tarih ve 1145 sayılı Kanunla; «Bir vazifelinin mâruz kalacağı hizmet riskinin, diğer bir sınıf mensubu ile mukayesesine imkân bulunmadığı» vakiasından hareketle, Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görev yapanlar arasında meydana gelen dengesizliği gidermek ve eşitliğin sağlanmasını gerçekleştirmek maksadına mâtuf olarak ve moral prensipler dikkate alınarak; denizaltında veya havada hizmet ifa edenlere tanınmış bulunan sosyal haklardan, Deniz ve Hava Kuvvetlerinin diğer mensupları ile Kara Kuvvetleri ve Jandarma Genel Komutanlığındaki görevlilerin de yararlanmaları görülmüş; ve 1969 yılında özel kanunu gereğince dağıtılmakta bulunan «Tütün ikramiyesi» nden, bütün vazife mâlûlleri, - mâlûliyet derecelerine göre - istifade etmişlerdir.

Ancak, 1145 sayılı Kanunun bu imkânı veren hükümlerinin, Anayasa Mahkemesinin 14.4.1970 tarih ve 1969/45 - 1970/21 sayılı kararı ile iptal edilmesi; vazife mâlûllerinin, mezkûr kanunla sağlanan ve 1969 yılında uygulanan sosyal haklardan mahrum bırakılması sonucunu doğurmuş ve bu durumda meselenin, bir kanunla yeniden düzenlenmesi zaruret haline gelmiştir.

Harb mâlûlleri ve şehit yetimlerinin himayesi maksadiyle, 8 Haziran 1929 tarihinde yürürlüğe konulan 1485 sayılı Kanunla; tekel maddelerinin satışı dolayısıyla verilen beyiyelerin üçte birinin, Ziraat Bankasında tesis olunacak bir fonda toplanması ve bunların harb mâlûlleri ile şehit yetimlerine tevzii kabul edilmiştir. Ancak, tesis edildiği tarihte 800 bin lira civarında olan fon, zamanla artarak 1969 yılında 76,6 milyon liraya ulaşmış; buna mukabil fondan yararlanan harb mâlûllerinin sayısında önemli azalmalar meydana gelmiştir. Ezcümlâ, 1936 yılında harb mâlûlü subay toplamı 1 128 iken, bu miktar 1969 yılı sonunda 299 a harb mâlûlü er toplamı 10 815 iken, 1969 yılı sonunda 2 725 e; ve şehit ailesi sayısı da 28 653 iken, 1969 yılı sonunda 14 893 e düşmüş bulunmaktadır.

Fondaki artışa karşılık (1969 yılındaki artış miktarı 10 milyon lira civarındadır), harb mâlûlü sayısında meydana gelen eksilmeler muvacehesinde, dağıtılan ikramiyeler, «himaye» maksadının üzerinde bir nitelik kazanmış ve yüksek seviyelere ulaşmıştır. Gelecek yıllarda daha da artacağı tabii bulunan ikramiyelerin 1969 yılında dağıtılan miktarları aşağıda gösterilmiştir.

Lira

Subaylar

1 nci derece mâlûl subaya	34 362
2 nci derece mâlûl subaya	30 925
3 ncü derece mâlûl subaya	24 053
4 ncü derece mâlûl subaya	20 617
5 nci derece mâlûl subaya	17 181
6 ncı derece mâlûl subaya	13 744

Lira

Erler

1 nci derece mâlûl erlere	17 181
2 nci derece mâlûl erlere	13 744
3 ncü derece mâlûl erlere	10 308
4 ncü derece mâlûl erlere	6 872
5 nci derece mâlûl erlere	3 436
6 nci derece mâlûl erlere	3 436

Şehit yetimleri

Subay ve er şehit yetimlerine (2 152) lira ödenmiştir.

Harb mâlûllerinin bu durumuna karşılık, vazife mâlûlleri çok daha ağır ve yetersiz şartlar altında yaşama mücadelesi yapmaktadırlar. Nitekim, birinci derecede harb mâlûlü erlere (17 181) lira bütün ikramiyesine ilâveten (1876) lira aylık öndendiği halde, halen aynı derecedeki vazife mâlûlü erler sadece (250) lira aylık almaktadırlar. Yine, birinci derecede harb mâlûlü teğmen (34 362) lira bütün ikramiyesine ilâveten (3 505) lira aylık almakta iken, aynı derecedeki vazife mâlûlü teğmene (607) lira aylık ödenmektedir.

Diğer taraftan, bir harb mâlûlü subay veya er vefat ettiği takdirde, son almakta olduğu bütün ikramiyesinin beş misli de ailesine ödenmektedir.

Bu uygulama dolayısıyla, birinci derecede harb mâlûlü subayın ailesine 171 810 lira, birinci derecede harb mâlûlü bir erin ailesine de 85 905 liralık bir ödeme yapılmaktadır. Buna karşılık vazife mâlûlleri böyle bir imkândan da mahrum bulunmaktadır.

Yukarıda arz edilen rakamlar, harb mâlûlleri ile vazife mâlûllerine temin edilmiş olan haklar arasında büyük eşitsizliğin ve dengesizliğin mevcut bulunduğunu açıkça göstermektedir. Bu itibarla, söz konusu eşitsizliği gidermek üzere; harb mâlûllerine ödenmekte olan bütün ikramiyelerini 1969 yılında dağıtılan miktarlar üzerinden mahfuz tutarak, artan miktarın vazife mâlûllerine tevziini sağlamak maksadıyla tedvin edilerek yürürlüğe konulmuş bulunan 1145 sayılı Kanununun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi muvacehesinde meydana gelen boşluğu doldurmak zarureti sonucunda işbu kanun teklifi hazırlanmış bulunmaktadır.

Maddelerin gerekçesi :

Madde 1. — Teklifin 1 nci maddesi, 30 . 5 . 1929 tarih ve 1485 sayılı Kanuna iki ek madde ilâvesini öngörmektedir.

Ek Madde 1. — Anayasa Mahkemesi, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesinin a, b, c ve d fıkralarına göre harb mâlûlü statüsünde bulunanların ve şehit yetimlerinin 1485 sayılı Kanun uyarınca almakta oldukları inhisar beyiyeleri üçte birlerinin 1968 yılında dağıtılan miktarlar üzerinden saklı tutulmasını ve artan miktarın Hazineye kalmasını öngören 1145 sayılı Kanun hükümlerini iptal etmiyerek yürürlükte bırakmıştır. Bu hükümler, ek 1 nci maddede aynen muhafaza olunmuştur.

Madddenin ikinci fıkrasında ise, hazaarda veya fevkalâde hallerde talim, manevra ve tatbikat sırasında Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun ve Yönetmeliğinin gerektirdiği askeri görevlerle özel kanunların tahmil ettiği görevlerin ifası sırasında ve bu görev ve hizmetlerin çeşitli sebep ve tesirleriyle vazife mâlûlü sayılanlara ve aynı şekilde vazife sırasında ölenlerin dul ve yetimlerine, 1485 sayılı Kanuna göre ödenecek inhisar beyiyeleri üçte birlerinin, harb mâlûllerinin ve şehit yetimlerinin saklı tutulan hakları dağıtıldıktan sonra artan miktar üzerinden usulüne göre ödenmesi derpiş olunmuştur.

Bu suretle, 1954 yılından beri Hava ve Deniz Kuvvetlerinin bâzı hizmetlerinde olduğu gibi, bütün Silâhlı Kuvvetler vazife mâlûllerinin eşit imkânlarla kavuşturulması, harb mâlûllerinin herhangi bir şekilde mağduriyetlerine yol açmadan, sağlanmış olacaktır.

Ek madde 2. — Bu madde ile, ölen vazife mâlûllerinin yetimlerinin de 1485 sayılı Kanunla tanınan «beş misli ikramiye» ödenmesi hakkından yararlanmaları temin edilmektedir.

Geçici madde 1. — Madde, bu teklifin kanunlaşmasından önce vazife mâlûlü olanlarla, vazife sırasında ölenlerin dul ve yetimlerinin de bu kanunla sağlanan haklardan istifade etmelerini öngörmektedir.

Bu madde hükmünden faydalanacak olanların 1969 yılı sonu itibariyle sayıları ve mâlûliyet dereceleri aşağıda gösterilmiştir:

Vazife mâlûlleri							
Subaylar :	I	II	III	IV	V	VI	Toplam
1969	11	5	13	40	38	20	128
Erlere :	I	II	III	IV	V	VI	Toplam
1969	50	32	209	118	287	572	1 268

Vazifede ölenlerin dul ve yetimleri : 3 110.

Geçici madde 2. — Madde, 1145 sayılı Kanunun iptalinden sonra ölen vazife mâlûllerinin dul ve yetimlerinin de bu kanunla tanınan haklardan yararlanmalarını temin maksadıyla tedvin olunmuştur.

Geçici madde 3. — Madde, bu kanunun süratle uygulanmasını ve ödemelerin gecikmeden yapılabilmesini gerçekleştirmek üzere, çalışma saatleri dışında görevlendirilecek personele verilecek fazla çalışma ücretlerinin, 15 . 7 . 1965 tarih ve 669 sayılı Kanunda olduğu şekilde, Bakanlar Kurulunca tesbit edileceğini belirtmektedir.

Madde 2. — Bu madde, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmeyen hükümlerine bu teklifte yer verilmiş bulunduğundan 15 . 4 . 1969 tarih ve 1145 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasını öngörmektedir.

Madde 3 ve 4. — Yürürlük ve yürütme hükümlerini düzenlemektedir.

CUMHURİYET SENATOSU ANKARA ÜYESİ YİĞİT KÖKER VE 3 ARKADAŞININ TEKLİFİ

Inhisar Beyiyeleri üçte birlerinin Harb Mâlûllerine ve Şehit Yetimlerine Tahsis ve Tevziine dair 30 . 5 . 1929 tarih ve 1485 sayılı Kanuna ek kanun teklifi

MADDE 1. — **Inhisar Beyiyeleri üçte birlerinin Harb Mâlûllerine ve Şehit Yetimlerine Tahsis ve Tevziine dair 30 . 5 . 1929 tarih ve 1485 sayılı Kanuna aşağıdaki maddeler eklenmiştir :**

EK MADDE 1. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesinin (a), (b), (c) ve (d) fıkralarına göre harb mâlûlü statüsünde bulunanların ve şehit yetimlerinin bu kanun uyarınca almakta oldukları inhisar beyiyeleri üçte birleri 1969 yılında dağıtılan miktarlar üzerinden saklı tutulur.

Hazarda veya fevkalâde hallerde talim, tatbikat ve manevra sırasında Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun ve Yönetmeliğinin gerektirdiği askerî görevlerle özel kanunların tahmil ettiği görevlerin ifası sırasında ve bu görev ve hizmetlerin çeşitli sebep ve tesirleriyle vazife mâlûlü sayılanlara ve aynı şekilde vazife sırasında ölenlerin dul ve yetimlerine, bu kanuna göre ödenecek inhisar beyiyeleri üçte birleri diğerlerinin saklı tutulan hakları dağıtıldıktan sonra artan miktar üzerinden usulüne göre ödenir.

Ancak, 2 nci fıkraya hükmüne girenlere dağıtılan miktarlar 1 nci fıkraya hükmüne girenlerin 1969 yılında aldıkları seviyeye ulaştıktan sonra artan miktar Hazineye kalır.

EK MADDE 2. — Bu kanunun 4 ncü maddesinin son fıkrası hükmü, ek 1 nci maddenin 2 nci fıkrası kapsamına girenler hakkında almakta oldukları miktarlara göre uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Ek 1 nci maddenin 2 nci fıkrası hükmü, bu kanunun yürürlüğe girmesinden evvel aynı sebep ve tesirlerle vazife mâlûlü olanlarla, vazife sırasında ölenlerin dul ve yetimleri hakkında da uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Ek 2 nci madde hükmü, 15 . 4 . 1969 tarih ve 1145 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra ek 1 nci maddenin 2 nci fıkrasında yazılı sebep ve tesirlerle vazife mâlûlü sayılanlardan ölenlerin dul ve yetimleri hakkında da uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3 — Bu kanunun uygulanmasına ait belgelerin incelenmesi, işlemlerinin tamamlanarak, ödemelerin zamanında yapılabilmesinin sağlanması maksadiyle çalışma saatleri dışında görevlendirilecek personele verilecek fazla çalışma ücretleri Bakanlar Kurulunca tesbit olunur

MADDE 2 — 15 . 4 . 1969 tarih ve 1145 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Millî Savunma ve Maliye Bakanları yürütür.

